

คู่มือ...รู้ไว้ใช้จริง

ชุด... **ปศุสัตว์**

คู่มือเกษตรกร “รู้ไว้ ใช้จริง”

ชุด **ปศุสัตว์**

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวน 3,000 ชุด

ปีที่พิมพ์

สิงหาคม 2562

จัดพิมพ์โดย

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

อาคารสยามทาวเวอร์ ชั้น 26 เลขที่ 989 ถนนพระราม 1

แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์ : 0 2611 5009 โทรสาร : 0 2658 1413

Website : www.pidthong.org

twitter : www.twitter.com/pidthong

Facebook : www.facebook.com/pidthong

Youtube : www.youtube.com/pidthongchannel

#เชื่อมั่นเศรษฐกิจพอเพียง

“ความรู้ด้านปศุสัตว์” ตลอดทั้งกระบวนการดูแล

หนังสือ “ความรู้ด้านปศุสัตว์ ตลอดทั้งกระบวนการดูแล” เล่มนี้ เป็น 1 ใน 5 เล่ม หนังสือชุดคู่มือเกษตรกร “รู้ไว้ ใช้จริง” ที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมเสียงความต้องการของพี่น้องเกษตรกรในพื้นที่ต้นแบบ 5 จังหวัดดำเนินงานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ อันได้แก่ น่าน อุตรดิตถ์ กาฬสินธุ์ อุทัยธานี และเพชรบุรี ทั้งจากการพบปะโดยตรงและสะท้อนผ่านข้อเสนอแนะท้ายแบบสอบถามในการศึกษาต่างๆ ที่ต้องการทราบถึงขั้นตอน วิธีการป้องกันรักษา แก้ไขปัญหา และเทคนิคในการเสริมศักยภาพการจัดการด้านปศุสัตว์ เช่น สูตรอาหารลดต้นทุนและอาหารเสริมเพิ่มภูมิคุ้มกันทานในไก่ หมู และโค เทคนิคการจำแนกเพศ การผสมพันธุ์ และการลดความเครียดในสัตว์ ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้แม้มีต้นทุนต่ำ ขณะเดียวกันก็สามารถประยุกต์ปรับใช้ได้จริงและก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

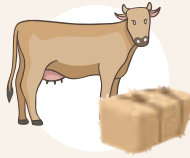
จากปัญหาและความต้องการข้างต้น จึงได้ทำการสำรวจและคัดกรองปัญหาและองค์ความรู้ที่เป็นที่ต้องการ ทั้งในรูปวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งจากครูปราชญ์และหน่วยงานต่างๆ ที่มีองค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆ มานำเสนอในเนื้อหา รูปแบบของการ์ตูนประกอบภาพ เพื่อง่ายต่อความ “เข้าใจ” “เข้าถึง” ข้อมูลที่มาของสาเหตุ และสามารถนำไป “พัฒนา” ต่อยอดเป็นแนวทางในการสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ชุมชน และสังคม ผ่านการ “พึ่งตนเอง” ได้อย่างมีประสิทธิภาพในท้ายที่สุด

สารบัญ

5

โคขุนโตไวด้วย
มันหมักยีสต์

8

สูตรอาหารเสริมวัว
แบบไม่ต้องหมัก

11

เปิดสูตร (ไม่) ลับ
ผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุน

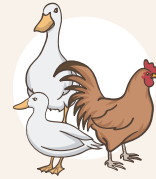
16

อาหารเสริมไก่ไข่
รับประกัน ทั้งดก แดง และใหญ่

19

หลายวิธี แก่โรค
ไก่พื้นเมือง ด้วยสมุนไพรไทย

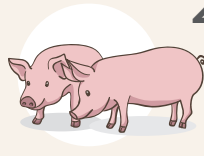
23

เปิดเคล็ดลับสูตรอาหาร
สร้างภูมิคุ้มกันสัตว์ปีก

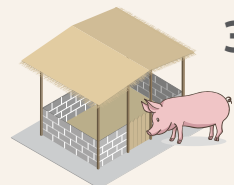
26

วิธีคัดเพศลูกไก่
ง่ายๆ ใครก็ทำได้

28

หมูน้ำ
เลี้ยงง่าย โตไว ไร้กลิ่น

31

ลดกลิ่นคอกหมูสุดยี่
ได้ด้วยพืชสมุนไพรท้องถิ่น

34

องค์ความรู้ที่สำคัญใน
การเลี้ยงแพะ

42

เพิ่มอัตราการรอดของ
“ลูกอ๊อด” ด้วยทางมะพร้าว

45

ขยายพันธุ์กบง่ายๆ
ได้ด้วยตัวเอง

โคขุนโตไวด้วย **มันหมักยีสต์**

ในปัจจุบัน อาชีพการเลี้ยงโคขุนในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากให้ผลตอบแทนสูง ตลาดโคเนื้อมีความต้องการเนื้อโคขุนสูงขึ้น ผู้บริโภคมีความรู้และเลือกซื้อเนื้อคุณภาพดีมากขึ้น เนื่องจากเนื้อโคขุนจะมีความนุ่มและชุ่มฉ่ำกว่าเนื้อโคทั่วไป เพราะมีไขมันแทรกตามเส้นใยกล้ามเนื้อมาก ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดเนื้อคุณภาพสูงเพื่อนำไปประกอบอาหาร เช่น สเต็ก เนื้ออบ เป็นต้น อีกทั้งพื้นที่ที่เลี้ยงโคขุนไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่กว้างมาก ซึ่งแตกต่างจากการเลี้ยงโคแบบปล่อยแปลง ประกอบกับปัจจุบันมีการพัฒนา คัดเลือกปรับปรุงพันธุ์โคให้มีโครงร่างใหญ่ โตเร็ว ซึ่งเหมาะกับการขุนมากยิ่งขึ้น

แน่นอนว่าการเลี้ยงโคขุน หากโคมีขนาดใหญ่ ก็จะสามารถได้ในราคาที่สูงกว่า เรื่องของอาหารนั้นมีส่วนสำคัญ หากโคขุนได้อาหารเสริมที่ดี ก็ทำให้โตไว น้ำหนักเยอะ เนื้อมีคุณภาพดี และเกษตรกรทำเองได้ ต้นทุนไม่สูงอีกด้วย

มันหมักยีสต์เป็นอาหารที่โคชอบกิน และเป็นอาหารที่ให้พลังงานสูง ซึ่งจะส่งผลให้เติบโตรวดเร็ว หากกินอย่างต่อเนื่อง และนอกจากมันหมักยีสต์แล้ว ก็ต้องมีอาหารจำพวกหญ้าด้วย เนื่องจากหากกินแต่มันหมักยีสต์เพียงอย่างเดียว เนื้อของโคจะมีมันมากจนเกินไป ฉะนั้นจึงต้องเสริมด้วยหญ้า โดยให้กินประมาณตัวละ 1 กิโลกรัม/วัน สลับกับฟางข้าว การเลี้ยงโคด้วยอาหารแบบนี้จะทำให้โคโตเร็วขึ้น

❶ วัตถุดิบในการทำมันหมักยีสต์

- กากมัน 3 ตัน
- ยีสต์ขนมปัง 2 ก้อน ก้อนละ ½ กิโลกรัม
- น้ำตาลทราย 2 กิโลกรัม
- กากน้ำตาล 25 ลิตร
- น้ำ 500 ลิตร
- ปุ๋ยยูเรีย 20 กิโลกรัม

❷ **วิธีการทำ** นำส่วนผสมทั้งหมดเทลงบ่อ แล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน หมักไว้ 20 วัน ก็สามารถนำไปเป็นอาหารเสริมให้โคกินได้แล้ว ซึ่งสูตรนี้จะสามารถใช้เลี้ยงโคได้ 20 ตัว ต่อ 15 วัน และเก็บไว้ได้นานถึง 4 เดือน เลยทีเดียว

วัตถุดิบในการทำมันหมักยีสต์

กากมัน 3 ตัน

ยีสต์ขนมปัง 2 ก้อน
ก้อนละ ½ กิโลกรัม

น้ำตาลทราย 2 กิโลกรัม

วิธีการทำมันหมักยีสต์

หมักทิ้งไว้
20 วัน

สูตรนี้สำหรับ
เลี้ยงโค 20 ตัว
ต่อ 15 วัน

เก็บได้นาน
4 เดือน

กากน้ำตาล 25 ลิตร

น้ำ 500 ลิตร

ปุ๋ยยูเรีย 20 กิโลกรัม

สูตรอาหารเสริมวัว แบบไม่ต้องหมัก

วัว ถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจสำคัญของเกษตรกรในประเทศไทย แต่บางครั้งการให้อาหารวัวเพียงฟางข้าวหรือหญ้าแห้งนั้น ก็ทำให้วัวขาดสารอาหาร น้ำหนักลดลง ส่งผลกระทบด้านราคาจำหน่าย หากวัวมีการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ ได้อาหารเสริมที่ตรงตามความต้องการ ก็จะทำให้วัวเจริญเติบโตสม่าเสมอ ได้เนื้อที่มีคุณภาพด้วย

เกษตรกรส่วนใหญ่มักให้ฟางข้าวเป็นอาหารหลัก เนื่องจากเป็นอาหารที่ต้นทุนต่ำ และเป็นผลพลอยได้ทางการเกษตรที่นิยมนำมาเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงวัว ควาย ซึ่งหาง่ายราคาถูก และสามารถเก็บไว้ได้นาน ด้วยคุณสมบัติของฟางข้าวที่มีเยื่อใยสูงเหมาะกับสัตว์เคี้ยวเอื้อง แต่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ หากใช้ฟางข้าวเพียงอย่างเดียว วัวก็จะได้รับสารไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงต้องนำมาเพิ่มโปรตีนและเพิ่มพลังงานเสริมเข้าไปในฟางข้าว โดยไม่จำเป็นต้องใช้เวลาในการหมักนาน เพียงแค่พักไว้ก็สามารถนำไปให้วัวกินได้เลย

วัตถุดิบ

ฟางข้าว
10 กิโลกรัม

ปุ๋ยยูเรีย 150 กรัม

กากน้ำตาล
1 กิโลกรัม

น้ำ 6 ลิตร

ถังน้ำ

วัตถุดิบที่ใช้เสริมในฟางข้าว

- ฟางข้าว 10 กิโลกรัม
- กากน้ำตาล 1 กิโลกรัม
- ปุ๋ยยูเรีย 150 กรัม
- น้ำ 6 ลิตร
- ถังน้ำ

❶ วิธีการทำ

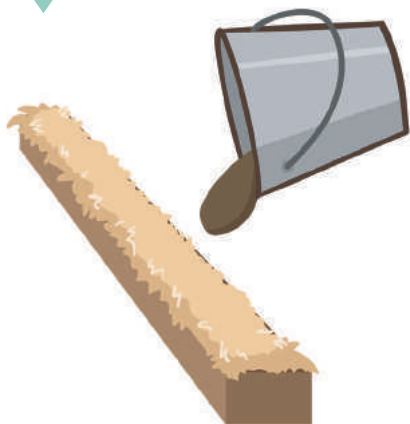
ใส่ฟางข้าวลงในรางหรือที่ใส่อาหารสัตว์ จากนั้นละลายกากน้ำตาล ปุ๋ยยูเรีย และน้ำใส่ในถัง ก่อนนำไปรดบนฟางข้าวที่เตรียมไว้ให้ทั่ว ทั้งไว้สักครู่ จึงนำไปให้วัวกินได้

ละลายกากน้ำตาล
ปุ๋ยยูเรีย และน้ำลงในถัง

นำไปรดบนฟางข้าว ทั้งไว้สักครู่

จึงนำไปให้วัวกิน

เปิดสูตร (ไม่)ลับ ผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุน

อาหารสัตว์ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆ ในการเลี้ยงสัตว์และเป็นหนึ่งในต้นทุนที่สำคัญ ซึ่งในวันนี้เกษตรกรเป็นจำนวนมากต้องประสบกับภาวะราคาต้นทุนอาหารที่เพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงรายย่อยจำนวนมากไม่น้อยที่ไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนค่าอาหารที่เพิ่มขึ้นได้

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและทำให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้ต่อไปได้ จึงได้มีการนำแนวคิดเกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในท้องถิ่นมาผสมขึ้นเป็นอาหารใช้เอง ทดแทนการซื้ออาหารสำเร็จรูป

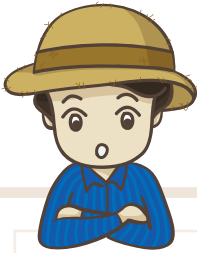

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสวนแสงประทีป ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เป็นศูนย์ที่มีการสอนให้เรียนรู้หลากหลาย ทั้งให้ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ การปรับกระบวนการทัศน์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักและระบบการจัดการเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ซึ่งนอกจากการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในระบบต่างๆ แล้ว ที่ศูนย์แห่งนี้ยังเน้นให้แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตอาหารสัตว์ขึ้นใช้เอง ภายใต้ชื่อว่า **อาหารสัตว์แบบธรรมชาติ**

วันชัย เกิดอ้น ปราชญ์ชาวบ้านและวิทยากรสวนแสงประทีป กล่าวว่า การที่เกษตรกรจะสามารถยืนหยัดในอาชีพนี้ได้ นั่นคือควรที่จะกลับมามองถึงการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ข้าวโพด ต้นกล้วย เป็นต้น ที่สำคัญอีกประการ คือ การเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน ถ้าจะให้อยู่รอดได้และประสบความสำเร็จ จะต้องไม่ใช่อยู่ในลักษณะของการให้เทวดาเลี้ยง เกษตรกรต้องมีการศึกษาวิจัย วิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงของตนเอง ศึกษาว่าสัตว์กินอาหาร สัตว์ป่วย เป็นอย่างไร และรักษาอย่างไร ต้องทำให้อยู่ในรูปแบบที่ว่า คนเลี้ยงสัตว์และสัตว์นั้นเลี้ยงคนได้ โดยเน้นยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อาหารสัตว์แบบธรรมชาติ คือ หลักสูตรการเรียนรู้ที่ทางศูนย์
แสงประทีปได้เผยแพร่ แนะนำให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ โดยวัตถุดิบ
ที่นำมาทำอาหารสัตว์จะประกอบด้วย สิ่งที่เกษตรกรปลูกได้เอง
และมีอยู่ในไร่เนาของตนเอง เช่น ข้าวโพด ผักสด ต้นกล้วย เป็นต้น

อย่างเช่นในพื้นที่ของเกษตรกรที่มีการปลูกกล้วยน้ำว้า ก็จะได้
ประโยชน์ทั้งตัดใบขาย ขายปลีกล้วย และเครือกล้วย ส่วนต้นกล้วย
ก็เอามาสับเป็นอาหารเลี้ยงหมูได้ด้วย เพียงแค่พืชชนิดเดียว เกษตรกร
ก็สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมากมาย นอกจากนี้ สามารถปลูกผัก
แล้วเอาเศษผักที่เหลือมาเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ได้อีกด้วย

สูตรอาหารไก่พื้นเมือง

สูตรแรก ใช้สำหรับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
ที่อายุ 6 สัปดาห์ถึงจำหน่าย

วัตถุดิบ ประกอบด้วย

- ข้าวโพด 68 กิโลกรัม
- รำละเอียด 15 กิโลกรัม
- ปลาป่น 5 กิโลกรัม
- กากถั่วเหลือง 10 กิโลกรัม
- เปลือกหอยป่น 1 กิโลกรัม
- ฟอสฟอรัส 1 กิโลกรัม
- สมุนไพร 0.25 กิโลกรัม

ส่วน **สูตร 2** เป็นอาหารสำเร็จรูปสำหรับไก่พื้นเมือง โดยมีการซื้อหัวอาหารมาใช้ผสม

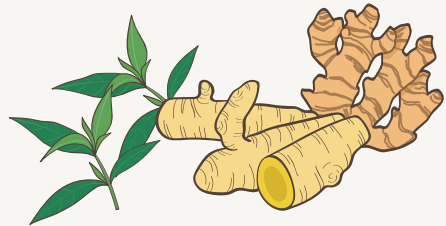
วัตถุดิบ ประกอบด้วย

- หัวอาหารไก่พื้นเมือง 10 กิโลกรัม
- ปลายข้าวหรือข้าวโพด 20 กิโลกรัม
- รำละเอียด 10 กิโลกรัม
- สบุนไพร์ 0.25 กก.

วิธีการใช้

นำส่วนผสมทั้งหมดมาผสมกัน และนำไปให้ไก่กิน ควรใช้ให้หมดภายใน 3 วัน แล้วค่อยผสมใหม่ เพื่อให้ได้ อาหารที่สดใหม่เสมอ

สำหรับสมุนไพรที่ใช้มีขมิ้น ไพล ฟ้าทลายใจ บดเป็นผง โดยใช้ขมิ้นและไพลอย่างละ 1 ช้อนโต๊ะ ส่วนฟ้าทลายใจ ให้ใช้ประมาณ 1 ช้อนชา

สูตรอาหารหมู

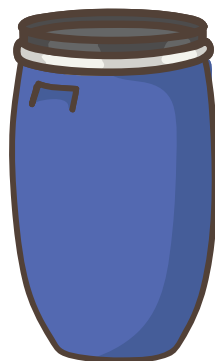
ควรนำอาหารหมักเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการนำไปผสมกับส่วนผสมอื่นๆ เช่น น้ำและสมุนไพรหัวอาหาร (ถั่วมี) ข้าวบดหรือปลายข้าว และแกลบอ่อน ซึ่งจะเป็นสูตรอาหารที่มีคุณค่าและช่วยให้หมูเจริญเติบโตได้ดี โดยวิธีการทำอาหารหมักนั้น จะประกอบด้วยวัตถุดิบที่สำคัญ คือ

- ผักสด หรือต้นกล้วย
จำนวน 100 กิโลกรัม
- น้ำตาลทรายแดง 4 กิโลกรัม
- ถังพลาสติกขนาดใหญ่

ผักสด
หรือต้นกล้วย

ถังพลาสติก
ขนาดใหญ่

น้ำตาลทรายแดง

ขั้นตอนการทำ

นำผักหรือต้นกล้วยมาสับให้ละเอียด นำน้ำตาลทรายแดงคลุกกับผักหรือต้นกล้วยที่สับให้เข้ากัน แล้วใส่ในถังพลาสติก ปิดฝาทิ้งไว้ประมาณ 2-5 วัน แล้วนำมาผสมกับอาหารสำเร็จรูปให้หมูกิน

อาหารเสริมไก่ไข่

รับประกัน ทั้งดก แดง และใหญ่

อาหาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การเลี้ยงไก่ไข่มีคุณภาพ ได้ผลผลิตดี และจะกำไรหรือขาดทุนก็อยู่ที่อาหารเป็นหลัก เนื่องจากต้นทุนการผลิตประมาณ 60-70% ของต้นทุนทั้งหมดเป็นค่าอาหาร

ไก่ไข่ นั้น นอกจากต้องการอาหารเพื่อการดำรงชีพ การเจริญเติบโตแล้ว ยังต้องนำไปใช้ในการผลิตไข่อีกด้วย การที่ผู้เลี้ยงจะลดต้นทุนการผลิตในส่วนของค่าอาหารลงนั้น สามารถทำได้โดยการประกอบสูตรอาหารที่ราคาถูก คุณภาพดี เลือกใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีราคาถูกตามฤดูกาล และให้อาหารแก่ไก่กินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ไข่ที่มีคุณภาพและต้นทุนต่ำ

หากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่อยากให้ไก่มีสุขภาพดี ให้ผลผลิตสูง ฟองใหญ่ ไข่แดงได้คุณภาพ และเป็นที่ต้องการของตลาด ลองหาอาหารเสริมที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น มาเป็นส่วนผสมในอาหารหลักที่ใช้อยู่เป็นประจำ รับรองได้ว่าผลผลิตออกมาเป็นที่พึงพอใจอย่างแน่นอน และที่สำคัญยังช่วยลดต้นทุนค่าอาหารได้อีกทางหนึ่งด้วย

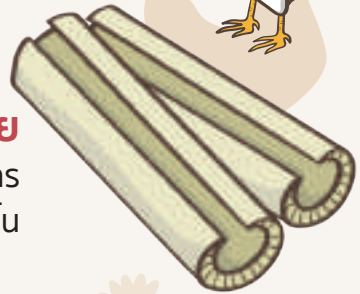

วัตถุดิบที่นำเสนอให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ นำมาผสมในอาหารหลักมี 4 ชนิด

น้ำมะขามป้อม

ซึ่งจะช่วยให้ไก่สุขภาพดี ไม่เครียด
และฟักไข่ได้สม่ำเสมอต่อเนื่อง

หยวกกล้วย

แค่สับหยวกกล้วยผสมลงในอาหาร
จะช่วยให้ไข่ไก่สีแสดสด นำมารับประทานมากยิ่งขึ้น

น้ำส้มควนไม้

จะช่วยให้ไข่แดงที่ได้มีชั้นเหนียว
อร่อย และลดคอเลสเตอรอลด้วย

ตำลึง

ช่วยทำให้ไข่
ฟองใหญ่ขึ้น

หลายวิธี

แก้โรคไก่พื้นเมืองด้วยสมุนไพรไทย

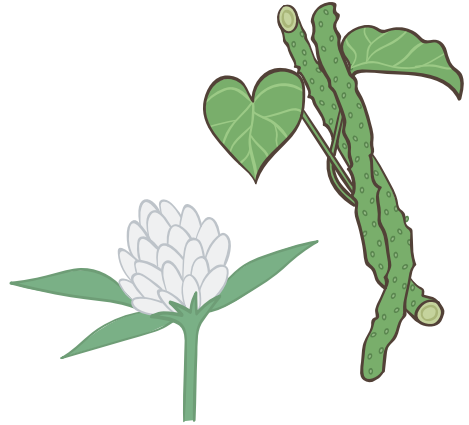
ข้อดีของไก่พันธุ์พื้นเมืองนั้น ด้วยความที่เป็นไก่พื้นถิ่น จึงเลี้ยงง่าย มีความทนทานต่อโรคและเจริญเติบโตได้ดีทุกสภาพแวดล้อม ทั้งยังต้นทุนต่ำ ราคาจำหน่ายสูงและตลาดมีความต้องการสูง แต่พฤติกรรมของไก่พันธุ์พื้นเมืองโดยธรรมชาติทั่วไปแม่ไก่จะออกไข่ครั้งละ 10-15 ฟอง เมื่อออกไข่แล้วจะกกไข่ฟักและเลี้ยงลูกด้วยตัวเอง และจะผสมพันธุ์อีกครั้งเมื่อลูกไก่เจริญเติบโต หากอาหารได้เองตามธรรมชาติ ส่งผลให้แม่ไก่จะออกไข่ได้น้อย

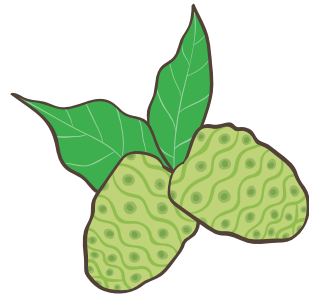
ปัจจุบัน **โก๋พื้นเมือง**

ยังคงเป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากมีเนื้อที่เหนียว นุ่ม แน่น อร่อย มีรสชาติดี เมื่อเปรียบเทียบกับโก๋เนื้อทั่วไป แต่ทว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ จะเลี้ยงในระดับครัวเรือน รายละไม่เกิน 20-30 ตู ซึ่ง การเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ ทำให้แม่โก๋ จะออกไข่ได้น้อย เพียงไม่กี่ครั้ง/ปี เท่านั้น ส่งผลให้มีผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

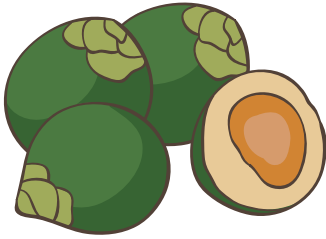
โดยการคิดค้นภูมิปัญญา ชาวบ้านของเกษตรกรบางราย ในการนำสมุนไพรที่หาได้ตามท้องถิ่นบริเวณรอบบ้านมาช่วยลดความสิ้นเปลือง เพื่อปราบโรคต่างๆ ในโก๋ได้ผลชะงัดนัก ทั้งยังบำรุงโก๋ให้แข็งแรง และทนต่อโรคได้ด้วย

หากโก๋ท้องเสีย ใช้ **บานไม่รู้โรยป่า** ที่ขึ้นตามข้างทาง **บอระเพ็ด** นำมาต้มรอให้เย็นแล้วก็นำไซริงก์มาฉีดหยอดใส่ให้เทกิน ทั้งเข้าเย็นจะแก้ท้องเสียให้โก๋ได้ บอระเพ็ดมีสรรพคุณแก้ไข้ด้วย เป็นยาประจำแก้ท้องเสียและแก้ไข้ได้

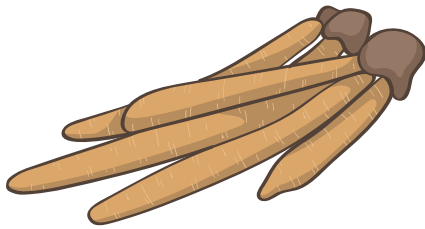
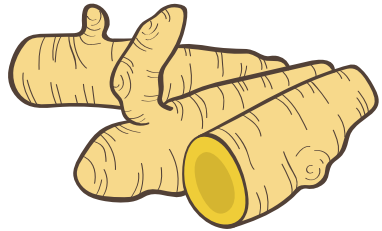

สำหรับโก๋ที่หน้าซีดๆ ใช้ **ลูกยอ** ช่วยได้สุดๆ ดิบๆ ฝ่ำให้กิน โก๋จะสดชื่น หน้าตาจะเริ่มแดงขึ้นมา

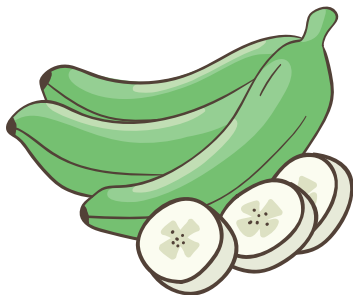

เมื่อต้องการถ่ายพยาธิไก่ใช้ **หมาก** เป็นยาถ่ายพยาธิ ให้กินไปประมาณ 10 นาที กรอกน้ำตามไปเรื่อยๆ พยาธิจะออกแล้ว

แก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ **ขมิ้นชัน** หรือ **ไพล** เป็นยาประจำท้อง แก้อืดท้องอืดท้องเฟ้อ ส่วนไพลสามารถต้มแล้วอาบน้ำให้ไก่ได้ ไก่จะรู้สึกสบาย

หากต้องการบำรุงกำลัง ให้ใช้ **กระชาย** ถือเป็นสมุนไพรในบ้านเรา กินเพื่อบำรุงกำลังได้

หากไก่ท้องเสียหรือขี้ขาว **ใช้กล้วยดิบ** นำมาหั่นแล้วนำไปตากแดด จากนั้นนำมาปั่นผสมกับน้ำอุ่นให้ไก่กิน อาการท้องเสีย ขี้ขาวจะหยุดได้

ฟ้าทลายโจร มีคุณประโยชน์หลายอย่าง
แก้ไข้ แก้โรคได้หลายอย่าง โดยนำไปผสมกับน้ำ
ให้กิน ไม่ต้องต้ม บิดใส่ น้ำได้เลย เป็นผงก็มี

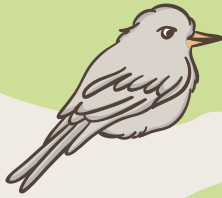
สำหรับไก่อชน **มะกรูด** จะแก้อาการที่ไก่อ
โดนกระทบ โดนเดียดตีที่ตา ให้เอาน้ำมะกรูด
บีบเข้าที่ตาเลย แล้วตาไก่อจะดีขึ้น แต่ถ้าไก่อ
ตาแตก อาจจะช่วยเหลือไม่ได้ ถ้าห้อเลือด
ยังสามารถช่วยได้อยู่ บีบไปพอประมาณ
เท่านั้น ตัวไหนที่โดนชกตา ใช้น้ำมะกรูดช่วย
ตาจะไม่บอด จะกลับมาเหมือนเดิม

ถ้ากันตัวไรให้ใช้ **ใบมะขาม**
ตะไคร้ ขมิ้น พोल มะกรูด แล้ว
ต้มรวมกัน เอามาภาดน้ำให้ไก่อ
จะกันไรได้

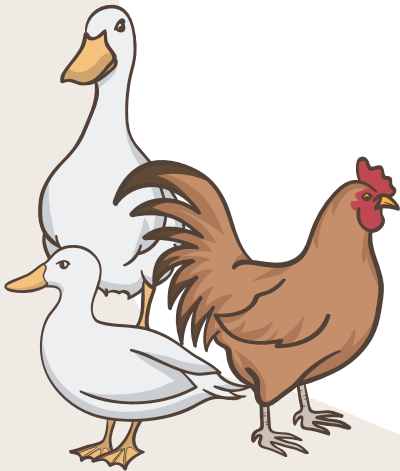

เปิดเคล็ดลับสูตรอาหาร สร้างภูมิคุ้มกันสัตว์ปีก

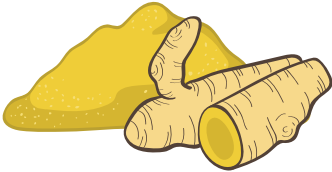

อย่างที่เกษตรกรทราบกันดี **สัตว์เลี้ยงประเภท สัตว์ปีก** อย่างไก่ เป็ด นกนั้น มักพบว่ามีโรคระบาดเกิดขึ้นเป็นประจำ จะเห็นได้จากข่าวการสูญเสียที่เกษตรกรจำเป็นต้องฆ่าเปิด ไก่ นก ที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนก H5N1 กันยกแล้ว ที่ไม่เพียงจะติดต่อกันโดยสัตว์เท่านั้น ยังแพร่เชื้อสู่คนอื่นอีกด้วย การทำลายทิ้งจึงเป็นวิธีรับมือที่ช่วยยับยั้งการแพร่ระบาดได้ดีที่สุด

นอกจากโรคไข้หวัดนก H5N1 แล้ว ยังมีโรคอหิวาต์ โรคนิวคาสเซิล โรคฝีดาษ โรคคางทูม เชื้อแบคทีเรีย โรคมาเร็กซ์ ฯลฯ ที่คอยสร้างความเจ็บป่วยให้สัตว์ปีกล้มตายได้อีกมากมาย ดังนั้น **“การเสริมภูมิคุ้มกันให้สัตว์เลี้ยง”** จึงเป็นวิธีที่เกษตรกรควรนำมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการป้องกันไว้ดีกว่าแก้

วัตถุดิบ

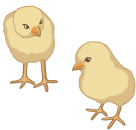
ขมิ้นชันสับ 1 กิโลกรัม

หัวไพลสับ 1 กิโลกรัม

ปลายข้าว 2 กิโลกรัม

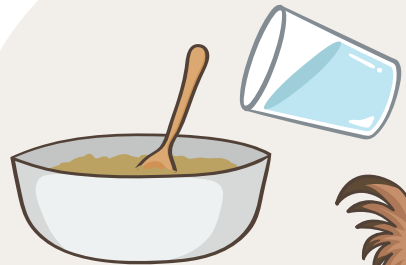

รำข้าว 3 กิโลกรัม

สับหัวขมิ้นชันและไพลให้ละเอียด

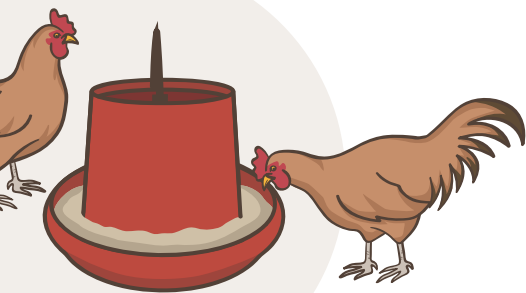

นำส่วนผสมทั้งหมดรวมกัน

เติมน้ำลงไป
คลุกเคล้าให้เข้ากัน

เริ่มด้วยการเตรียมส่วนผสมทั้งหมด แล้วสับหัวขมมันชันและไพลให้ละเอียด ก่อนนำไปผสมกับปลายข้าว รำข้าว ตามสูตร ระหว่างผสมต้องค่อยๆ เติมน้ำลงไป คลุกเคล้าให้เข้ากันไปเรื่อยๆ จนกว่าส่วนผสมทุกอย่างจะกลายเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อผสมเสร็จแล้วต้องให้ส่วนผสมนั้น มีความหนืดอยู่บ้าง กำแล้วเป็นก้อน ไม่เละเหลวจึงจะดี และนำไปให้สัตว์ปีกกินเพียงมือเดียวในช่วงเย็น ทุก 10-15 วัน จะทำให้สัตว์ปีกที่เลี้ยงไว้ไม่ค่อยเป็นโรค เปิด-ไก่โตดี ไม่มีพยาธิ ลดอัตราการตาย จากโรคลงได้ ทั้งยังจะได้คุณภาพเนื้อ ดีกว่าการเลี้ยงด้วยอาหารปกติอีกด้วย

จากนั้นนำไปให้สัตว์ปีกกิน

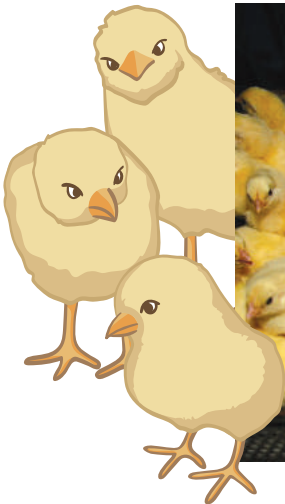

สูตรนี้ให้เปิด-ไก่
กินได้ประมาณ
200 ตัว
ถ้ามีน้อย
หรือมากกว่านี้
ให้ปรับลด
เอาตามสัดส่วน

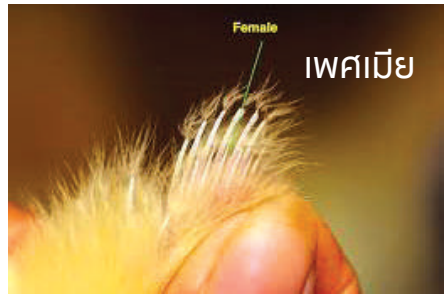
วิธีคัดเพศลูกไก่ ง่ายๆ ใครก็ทำได้

ปัจจุบัน การเลี้ยงไก่นั้น ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้ง ไก่ไข่ ไก่เนื้อ เลี้ยงขายพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ซึ่งก็แล้วแต่วัตถุประสงค์ของ เกษตรกรแต่ละราย แต่ในบางครั้ง การเริ่มต้นที่สำคัญก็คือการคัดเลือกพันธุ์ลูกไก่ บางท่านอาจสงสัยว่า ทำไมการคัดเลือกเพศถึงสำคัญ เนื่องจากเป็นเหตุผลในการซื้อหรือขาย ที่จะได้เพศลูกไก่ตามความต้องการ อาทิ ลูกเจี๊ยบที่เป็นตัวเมียก็จะถูกขายให้กับผู้ที่ต้องการไปเป็นแม่พันธุ์ออกไข่ต่อไป ส่วนลูกเจี๊ยบตัวผู้ เส้นทางการพวกเขาก็คือ การเป็นอาหาร หรืออาจเป็นพ่อพันธุ์ที่ดีได้ในอนาคต เพราะฉะนั้น หากมีความรู้ในการคัดแยกเพศลูกเจี๊ยบได้ก็ดีไม่น้อย

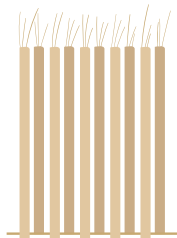
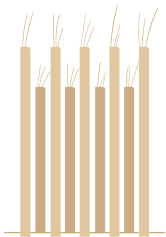
วิธีแยกเพศลูกเจี๊ยบนั้นมีหลายวิธี ใไก่ไข่บางสายพันธุ์สามารถดูได้เลยว่าตัวผู้หรือตัวเมีย ตั้งแต่ออกจากไข่ 1-2 วัน แต่บางสายต้องรอดู 2-3 เดือน บางสายก็รอ 3 เดือนขึ้นไป

หากจะว่ากันไปแล้ว การแยกเพศลูกเจี๊ยบมีด้วยการ 3 แนวทาง คือ ดูจากสีของลูกไก่ ลูกไก่สีขาจะเป็นตัวผู้ สีแดงปนขาวจะเป็นตัวเมีย หรือความยาวของปีกซึ่งให้เราลุ่มลูกไก่อมาคลี่ปลายปีกดู ที่ปลายปีกของลูกไก่จะมีแถบขนปีกอยู่สองแถว ถ้าเป็นเพศเมีย ขนปีกแถวที่สอง (แถวด้านใน) จะสั้น ไม่ยาวเท่ากันหรือยาวกว่าแถวแรก (แถวนอกสุด) ถ้าเป็นเพศผู้ จะเห็นว่าปลายขนปีกแถวที่สองจะยาวเท่ากันหรือยาวกว่าปลายขนปีกแถวแรกนั่นเอง

ขนปีกด้านในจะยาวเท่ากันหรือยาวกว่า

เพศผู้

เพศเมีย

ขนปีกด้านในจะสั้นกว่า ไม่ยาวเท่ากัน

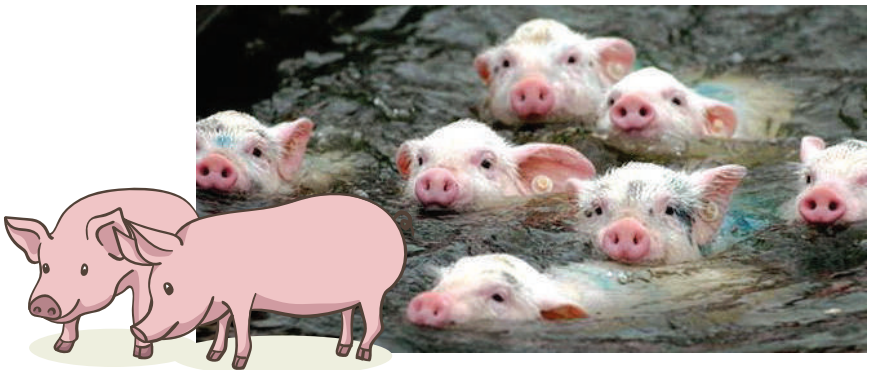

นี่คือวิธีการดูเพศลูกไก่ 2 วิธีง่าย ๆ เกษตรกรสามารถนำไปฝึกดูได้ ซึ่งในขั้นชำนาญการจะมีการดูอีกวิธี คือ การปลิ้นทวารของลูกเจี๊ยบเพื่อดูเพศ แต่ต้องอาศัยความชำนาญ เนื่องจากทวารมีขนาดเล็กนั่นเอง

หมูน้ำ เลี้ยงง่าย โตไว ไร้กลิ่น

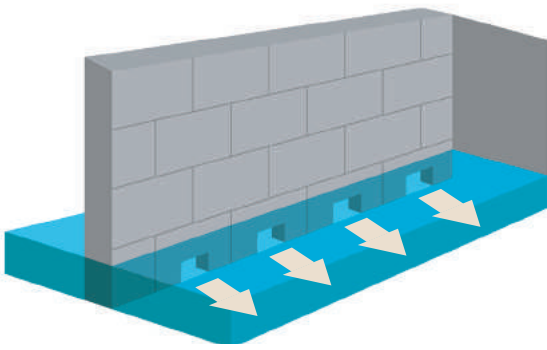
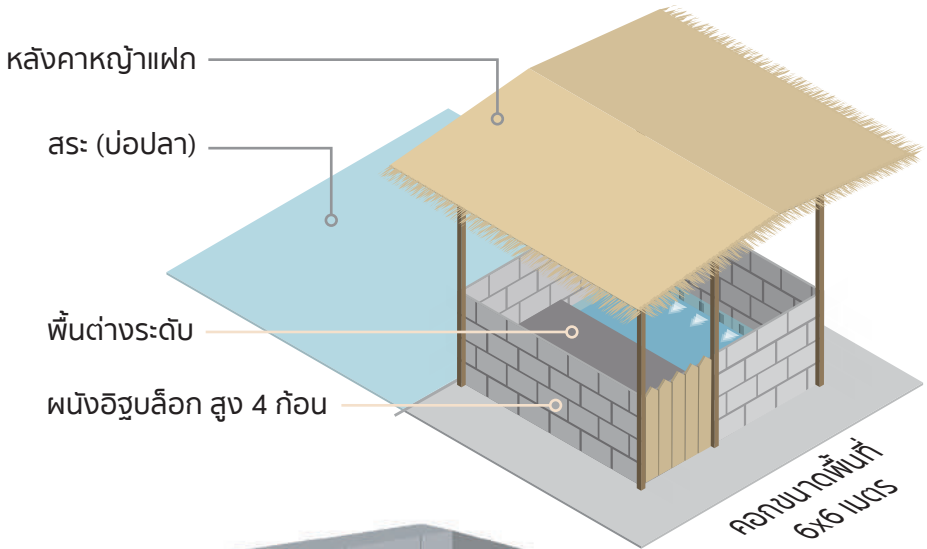
การเลี้ยงหมู ในประเทศเรา ได้มีการพัฒนาการด้านพันธุ์อาหารสัตว์ การจัดการ และการสุขาภิบาล จนทัดเทียมต่างประเทศ การเลี้ยงหมูภายในประเทศ แม้จะมีฟาร์มใหญ่ๆ หลายแห่ง แต่ก็ยังมีเกษตรกรรายย่อยที่เลี้ยงสุกรรายละ 1-20 ตัว ตามชุมชนอยู่เป็นจำนวนมาก เกษตรกรรายย่อยดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความรู้ในด้านการเลี้ยงสุกรอย่างถูกต้อง เพื่อจะได้นำไปพัฒนาการเลี้ยงสุกรของตนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำรายได้ให้กับครอบครัว และยังจะได้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรให้ได้ผลดี

วิธีการเลี้ยงหมูนั้นมีเทคนิคมากมายหลายวิธี แต่การเลี้ยงหมูแบบใหม่ หรือที่เรียกกันว่า **“เลี้ยงหมูน้ำ”** เป็นอีกวิธีที่ช่วยให้หมูที่เลี้ยงไว้โตเร็ว เจริญอาหาร ไม่เครียด เกษตรกรประหยัดแรงงาน โดยไม่ต้องกวาดพื้นคอก ช่วยกำจัดขี้หมูไม่ให้มีกลิ่นเหม็นรบกวนเพื่อนบ้าน พื้นคอกไม่แฉะแฉะ และไม่มีแมลงวันตอม

๑ ขั้นตอนแรก "การสร้างโรงเรือน"

การสร้างโรงเรือน (คอก) บนคันบ่อเลี้ยงปลา ด้านบนมุงหลังคาด้วยหญ้าแฝก ส่วนพื้นที่คอนกรีตแต่ทำเป็นสองระดับ คือ ระดับปกติ (น้ำไม่ท่วมขัง) กับอีกระดับหนึ่งทำให้อ่างต่ำกว่าปกติ ประมาณ 1 ฟุต ผังคอกทำด้วยอิฐบล็อกก่อเรียงกันในแนวนอนสูง 4 ก้อน ส่วนผนังคอกด้านที่ติดกับสระ (บ่อ) จะทำเป็นช่องเล็กๆ ขนาด 10x15 เซนติเมตร เป็นระยะๆ เพื่อให้น้ำและปลาเข้ามาในคอกได้ โดยจะสร้างคอกขนาดพื้นที่ 6x6 เมตร จำนวน 3 คอก เลี้ยงหมูคอกละประมาณ 15-20 ตัว โดยจะเลี้ยงให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี

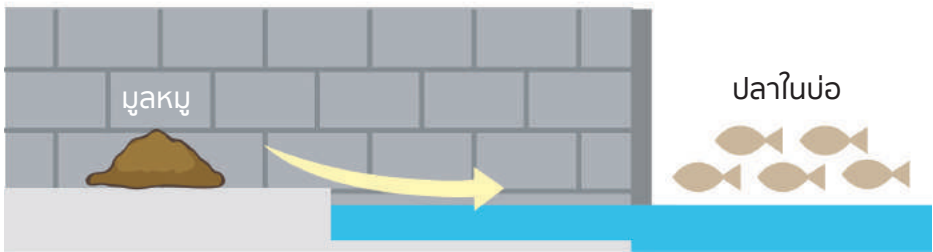
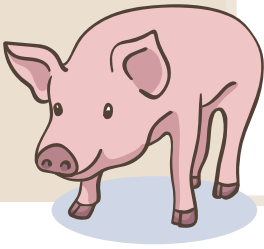
ทำช่องสำหรับให้น้ำในบ่อไหลเข้ามาในคอก ขนาด 10x15 เซนติเมตร

❶ ขั้นตอนที่สอง การเลี้ยง

นำลูกหมูพันธุ์ดี อายุประมาณ 30 วัน มาเลี้ยงให้อาหารสำเร็จรูป โดยใส่ในรางอาหาร ให้หมูกินตลอดเวลา ให้อาหารเวลาเช้า เย็น ในระยะแรกจะไม่ให้ลูกหมูลงเล่นน้ำ เนื่องจากลูกหมูยังเล็กอยู่อาจทำให้ปอดบวมได้ โดยจะใช้ไม้กั้นไว้ แต่หลังจากเลี้ยงไว้ประมาณ 45-60 วัน ก็เปิดให้ลูกหมูลงอาบน้ำได้ เลี้ยงไปจนกว่าจะจับขายได้

ข้อดี ของการ เลี้ยงหมูน้ำ

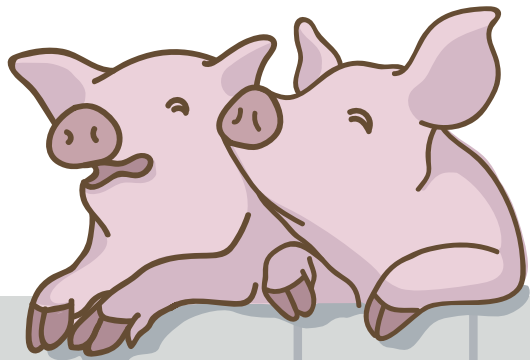
คือ หมูที่เลี้ยงจะไม่เครียด เพราะเมื่อหมูร้อนก็จะลงเล่นน้ำได้ตลอดเวลา ทำให้โตเร็ว ตัวหมูก็จะสะอาดง่ายต่อการดูแลความสะอาดภายในโรงเรือน และที่สำคัญไม่มีกลิ่นเหม็นออกไปรบกวนชาวบ้านที่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง นอกจากนั้นยังได้ผลพลอยได้คือ มูลหมูสามารถเลี้ยงปลาได้ด้วย เพราะปลาจะเข้ามากินเศษอาหารและมูลหมูที่อยู่ในคอก เมื่อเกิดการถ่ายเทน้ำจากในคอกออกไปยังบ่อเลี้ยงปลา ก็จะกลายเป็นอาหารของปลา ผู้เลี้ยงไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าอาหารปลาแต่อย่างใด

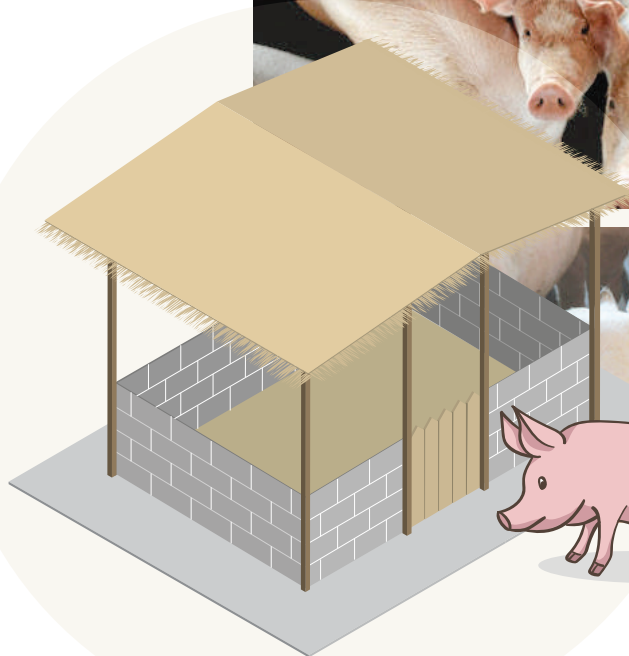
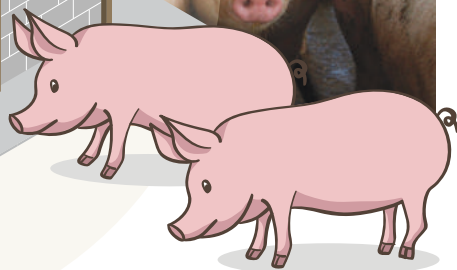
ถ่ายเทน้ำไปยังบ่อเลี้ยงปลา

ลดกลิ่นคอกหมูสุดยี้ ได้ด้วยพืชสมุนไพรท้องถิ่น

สิ่งที่ต้องเป็นปัญหา หนักอกหนักใจสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู คงหนีไม่พ้นกลิ่นมูล กลิ่นหมักหมมในคอกหมู คงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำให้กลิ่นนั้นหายไป หากไม่กำจัดอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ ปัญหากลิ่นเหม็นจากคอกหมูมักถูกเพื่อนบ้านหรือพื้นที่บริเวณใกล้เคียง ร้องเรียนบ่อยๆ เหตุเพราะส่งกลิ่นแรงมาก ทั้งกลิ่นมูลและกลิ่นเน่าเหม็นจากอาหารสร้างมลภาวะและมลพิษทางอากาศโดยรอบ บริเวณฟาร์ม ของเสียที่ส่งกลิ่นเน่าเหม็นในฟาร์มสุกร ส่วนใหญ่จะเป็นสารอินทรีย์ที่ยังย่อยสลายไม่สมบูรณ์ จึงทำให้เกิดกลิ่นเหม็นขึ้นตามมาด้วยน้ำเสียจากฟาร์มหมู

มีเกษตรกรหลายรายได้เริ่มต้นนำน้ำหมักสมุนไพรมาช่วยลดกลิ่นในคอกหมู ซึ่งได้ผลค่อนข้างดี อีกทั้งยังประหยัดและหาวัตถุดิบได้ง่ายในท้องถิ่นอีกด้วย น้ำหมักสมุนไพรที่นำมาใช้ นอกจากจะลดกลิ่นมูลของหมูได้เป็นอย่างดีแล้ว ยังทำให้คอกหมูไม่มีกลิ่นเหม็นและไม่มีแมลงวันอีกด้วย โดยมีขั้นตอนการทำงานๆ ดังนี้

❶ วัสดุและอุปกรณ์

1. ตะไคร้ จำนวน 1 กิโลกรัม
2. ใบมะกรูด จำนวน 1 กิโลกรัม
3. ข่า จำนวน 1 กิโลกรัม
4. บอระเพ็ด จำนวน 1 กิโลกรัม
5. ใบเตย จำนวน 1 กิโลกรัม
6. น้ำตาลทรายแดง จำนวน 7 กิโลกรัม
7. ถังหมักขนาดบรรจุ 100 ลิตร พร้อมฝาปิด จำนวน 1 ใบ

❷ วิธีการทำน้ำหมัก

1. นำสมุนไพรทั้งหมดมาสับเป็นชิ้นเล็กๆ ให้ได้ 5 กิโลกรัม
2. ใส่ถังหมักแล้วผสมน้ำตาลทรายแดง 5 กิโลกรัม
3. คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วปิดฝาให้สนิท หมักทิ้งไว้ 1 เดือน

❸ วิธีการนำมาใช้

ใช้น้ำหมักสมุนไพร 5 ช้อนโต๊ะผสม
น้ำสะอาด 40 ลิตร รดบริเวณพื้นคอก
หมูหลุม เพื่อลดกลิ่นมูลสุกร

น้ำหมักสมุนไพร
5 ช้อนโต๊ะ

น้ำสะอาด 40 ลิตร

องค์ความรู้ที่สำคัญใน การเลี้ยงแพะ

IIW: เป็นสัตว์เลี้ยงไม่ยาก หากรู้และเข้าใจในธรรมชาติของแพะ ทั้งยังเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่กำลังได้รับความนิยมในบ้านเรามากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มชาวไทยมุสลิม หากผู้เลี้ยงมีความเข้าใจและให้แพะกินอาหารเสริมดีๆ ก็จะส่งผลให้แพะมีราคาสูงมากขึ้น

ในการเลี้ยงแพะได้มีผู้คิดค้นวิธีทางธรรมชาติ เพื่อมาช่วยในการดูแลและการจัดการในการเลี้ยงแพะ เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการเลี้ยง และเป็นวิธีที่ปลอดภัยทั้งคนเลี้ยงและผู้บริโภค

1. พันธุ์แพะ

การผสมพันธุ์แพะ การฝึกพ่อพันธุ์แพะให้ผสมพันธุ์ โดยการจับแม่พันธุ์แพะมาผูกล่ามให้พ่อพันธุ์ฝึกผสมพันธุ์เป็นประจำ จนกว่าพ่อพันธุ์จะชำนาญ เพื่อไม่ให้พ่อพันธุ์แพะเลือกแม่แพะในการผสมพันธุ์ สามารถผสมพันธุ์ได้ทุกตัวและตลอดเวลา ไม่ว่าแม่พันธุ์จะเป็นสัตว์หรือไม่ ทำให้สามารถควบคุมการผสมพันธุ์ของพ่อพันธุ์ได้ และสามารถกำหนดฤดูกาลการผสมพันธุ์ได้ ทำให้สามารถจัดการฟาร์มได้ง่ายขึ้น

2. อาหารแพะ

❶ การใช้ทางปาล์มมาเป็นอาหารแพะ

ปาล์มน้ำมันที่เป็นวัสดุเหลือใช้จากการตกแต่งต้นปาล์ม น้ำมันทั้งไว้ วิธีการให้แพะกิน คือ ให้กินทั้งทางปาล์มสดเลย และนำทางปาล์มน้ำมันมาบดให้แพะกิน ทำวิธีนี้ให้แพะกินทุกวัน จากนั้นนำทางปาล์มน้ำมันกับลูกปาล์มดิบมาบดในอัตรา 70 : 30 ผสมกับกากน้ำตาล หมักไว้ 30 วัน นำมาเสริมให้แพะกิน 2 วันต่อ 1 ครั้ง โดยให้กินประมาณตัวละ 2 กิโลกรัม

❷ การใช้น้ำหมักชีวภาพ

นำน้ำหมักชีวภาพจากผลไม้มาให้แพะกิน โดยนำผลสับปะรด จำนวน 40 กิโลกรัม กับกากน้ำตาล จำนวน 20 กิโลกรัม และหัวเชื้อ พ.ด. 2 จำนวน 2 ของ หมักไว้ในถังเป็นเวลา 1 เดือน จากนั้นนำน้ำหมักมาจำนวน 10 ซีซี ผสมกับน้ำ 20 ลิตร นำไปให้กิน 2 วัน ต่อ 1 ครั้ง ทำให้คอกแพะมีกลิ่นน้อยลง และกลิ่นของแพะลดน้อยลง สุขภาพแพะดีขึ้น ป้องกันไม่ให้แพะท้องอืด

การให้อาหารแพะ

จากการสังเกตพบว่า แพะจะกินอาหารที่แตกต่างกันในแต่ละฤดู โดยเห็นว่าในฤดูแล้งแพะจะกินกลางคืนมากกว่ากลางวัน และในฤดูฝนแพะจะกินกลางวันได้มากกว่ากลางคืน จึงคิดว่าหากแพะกินอาหารในเวลาที่อากาศเย็น แพะจะกินได้มากกว่าในช่วงที่อากาศร้อน จึงควรให้อาหารแพะในเวลาตอนเย็น เพื่อแพะจะได้กินในเวลากลางคืน จะทำให้แพะกินได้มากและโตเร็ว

3. โรงเรือนสำหรับเลี้ยงแพะ

แพะเป็นสัตว์ที่ไม่ชอบนอนที่อับชื้นหรือบนพื้นดิน โดยทั่วไปโรงเรือนที่ใช้สำหรับเลี้ยงแพะจะเป็นโรงเรือนยกพื้น และพื้นคอกจะทำเป็นไม้ระแนง เพื่อให้มูลและปัสสาวะลงดิน และสะดวกในการทำความสะอาด แต่โรงเรือนแบบนี้มีราคาสูง จึงมีองค์ความรู้ที่ทำแคร่ให้แพะนอน

แคร่ 1 ตัว ขนาดกว้าง 1.5 เมตร

ยาว 2 เมตร ราคาตัวละ

1,000 บาท แพะขึ้นนอน

ได้ 5-7 ตัว ทำให้ลดต้นทุนใน

การสร้างโรงเรือนได้มากทีเดียว

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ก็ควรทำคอก

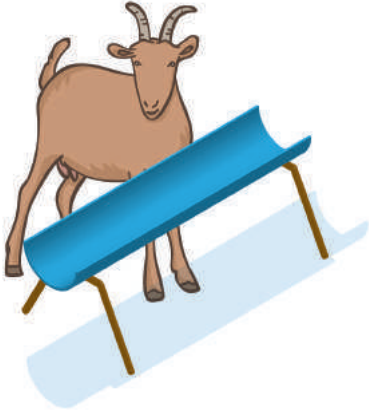
อนุบาลให้กับลูกแพะอายุ 4-5

เดือนด้วย เพราะแพะยังเล็ก

มาก อาจจะทำให้เกิดปัญหาเรื่อง

สุขภาพของลูกแพะได้

❖ รางอาหาร

โดยทั่วไปรางอาหารของแพะมักจะทำเป็นรางไม้ ทำให้เกิดการอับชื้น เป็นแหล่งหมักหมมของเชื้อโรคและมดกินเนื้ แนะนำให้นำท่อ PVC เก่าๆ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 10 นิ้ว มาแบ่งครึ่ง นำมาเป็นรางอาหาร ซึ่งทำความสะอาดง่าย ลดการอับชื้น และลดแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค

❖ วัสดุรองพื้นคอก

สำหรับพื้นคอกให้นำทางปาล์มน้ำมันย่อยบดมารองพื้นคอก เมื่อแพะถ่ายมูลหรือปัสสาวะลงมา พื้นจะได้ไม่แฉะ สำหรับทางปาล์มน้ำมันที่นำมาเป็นวัสดุรองพื้น เมื่อผสมกับมูลและปัสสาวะของแพะแล้ว ก็นำมาเป็นปุ๋ยใส่ในสวนยางและสวนปาล์มน้ำมันได้อีกด้วย

นำทางปาล์มน้ำมันย่อยบด มารองพื้น

4. การจัดการเลี้ยงดู

❶ การเลี้ยงดูลูกแพะก่อนหย่านม

แยกแม่แพะกับลูกแพะออกจากกัน ไม่ให้ลูกแพะเดินตาม เพื่อดูนมแม่แพะ โดยเลี้ยงลูกแพะไว้ในคอกแยกไว้ เมื่อถึงเวลาให้นม ก็ปล่อยให้แม่แพะเข้าไปในคอกลูกแพะ เมื่อลูกอ่อมแล้วก็ปล่อยให้แม่แพะออกไป วิธีนี้ทำให้ลูกแพะได้กินนมอย่างเต็มที่ และกินนมเป็นเวลา

❷ การเลี้ยงสัตว์ปีกผสมผสานในคอกแพะ

การเลี้ยงไก่และเป็ดในคอกแพะ เพื่อให้ไก่และเป็ดช่วยคุ้ยเขี่ยทางปาล์ม น้ำมันย่อยบดที่รองพื้นคอก และช่วยจิกกินแมลง ปรสิต เศษอาหารที่ตกหล่นอยู่ตามพื้นคอก ลดการสูญเสียอาหารโดยเปล่าประโยชน์

5. การดูแลสุขภาพสัตว์

❶ การใช้สมุนไพรในการรักษาแพะ

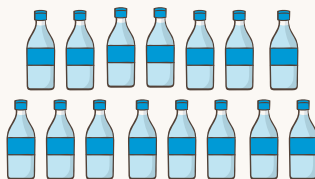
ยาบำรุง - ใบร่ำ (ลักษณะคล้ายใบขมิ้น) มีกลิ่นคล้ายกับแมงดา นำใบร่ำประมาณครึ่งกิโลกรัม มาทุบพอแหลก นำไปต้มกับน้ำ 5 ลิตร แล้วนำมาผสมกับน้ำอีก 15 ลิตร นำไปให้แพะกิน จะช่วยทำให้แพะรู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า

ท้องอืด - หัวมะวาน (กระวาน) มีลักษณะคล้ายข่า โดยนำหัวกระวานประมาณ ½ กิโลกรัม ต้มกับน้ำ 5 ลิตร แล้วนำมาผสมน้ำอีก 15 ลิตร นำไปให้แพะกิน 1 เดือน ต่อ 1 ครั้ง เพื่อขับลมและแก้ท้องอืด

โรคพยาธิ - หัวอหรือว่านน้ำ นำหัวอประมาณ ½ กิโลกรัมมาตำให้แหลก และผสมกับน้ำ 2 ลิตร หมักไว้ 1 คืน แล้วนำมากรอกให้แพะกิน เป็นการถ่ายพยาธิภายใน และสามารถนำมาทาที่ตัวแพะเพื่อฆ่าพยาธิภายนอกได้เช่นกัน

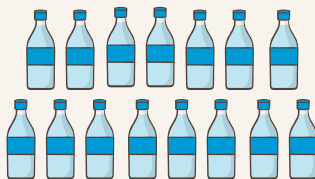
ทุบใบรำให้แหลก
แล้วนำไปต้มกับน้ำ 5 ลิตร

แล้วนำมาผสมกับน้ำอีก 15 ลิตร

แล้วนำมาผสมกับน้ำอีก 15 ลิตร

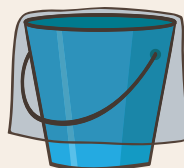

นำหัวกระวานไปต้มกับน้ำ 5 ลิตร

ให้แพะกิน 1 เดือนต่อ 1 ครั้ง

แล้วผสมกับน้ำ 2 ลิตร

นำว่านน้ำมาตำให้แหลก

หมักทิ้งไว้ 1 คืน

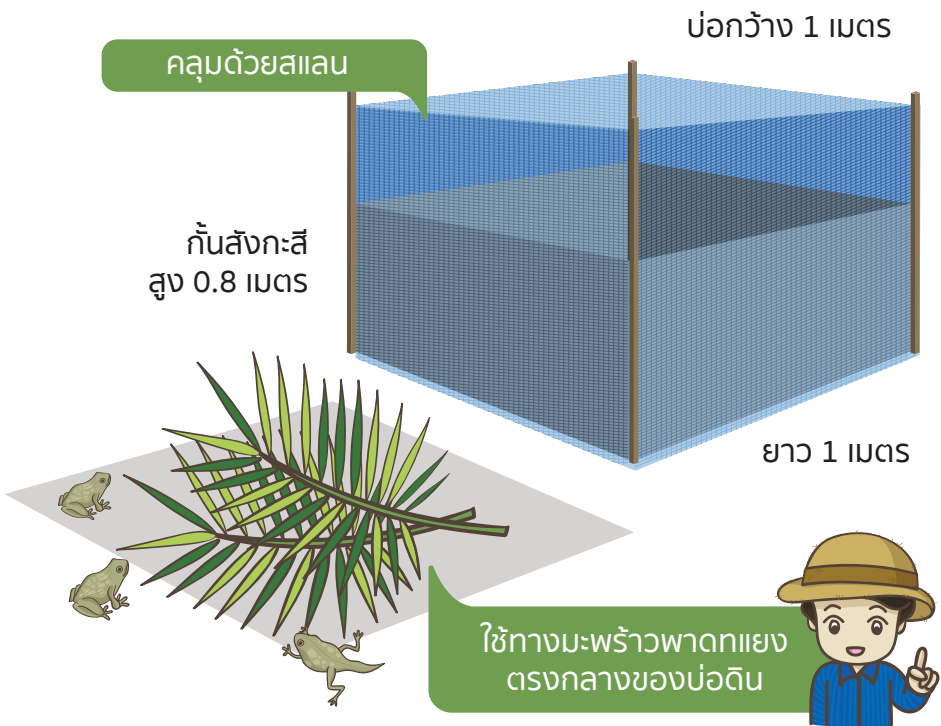

เพิ่มอัตราการรอดของ “ลูกอีอด” ด้วยทางมะพร้าว

ปัญหาใหญ่ ที่เกษตรกรผู้เลี้ยงกบต้องประสบ คือ ช่วงที่ลูกอีอดเปลี่ยนไปเป็นลูกกบ มักไม่มีชีวิตรอด เกษตรกรจำนวนมากจึงมีวิธีแก้ปัญหาด้วยการนำทางมะพร้าวมาใช้ ซึ่งจะช่วยลดอัตราการตายของลูกอีอดได้มาก ทั้งยังช่วยประหยัดต้นทุนและไม่ทำให้เสียเวลาช่วงลูกอีอดไม่รอดอีกด้วย

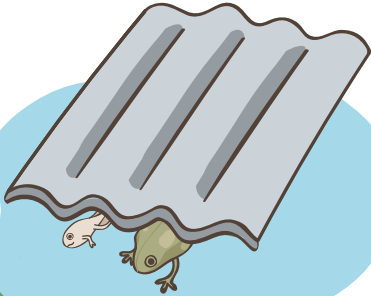
• **วิธีการ** คือ การเตรียมทำบ่อกบ ขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตร กั้นสังกะสีสูง 0.8 เมตร นำสแลนมาคลุมล้อมรอบเพื่อกั้นสุนัขหรือแมวเข้าไป จากนั้นให้นำลูกอ๊อดระยะปลายมาปล่อยลงในบ่อดิน แล้วใช้ทางมะพร้าวพาดทแยงตรงกลางของบ่อดิน วิธีการนี้ช่วยให้ลูกอ๊อดที่ขาเริ่มงอกใช้เป็นจุดทรงตัวได้ดีกว่าการใช้แผ่นโฟมลอยน้ำ เพราะไม่ว่าระดับน้ำจะเพิ่มหรือลดลง ลูกอ๊อดระยะขาเริ่มงอกเป็นลูกกบจะมีที่เกาะ เพิ่มโอกาสรอดชีวิตของลูกกบมากกว่าร้อยละ 90

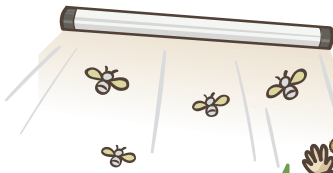
เมื่อลูกอ๊อดขางอกเต็มทีกลายเป็นลูกกบแล้ว นำกะละมังกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 60 เซนติเมตร มาวางไว้ข้างบ่อ ใส่น้ำให้เต็ม ให้อาหารแบบเดียวกับปลาตุ๊กและปลานิล คือ ไล่ปลา สับละเอียด บ่อละ 3 ซีต โดยให้วันละครั้ง ช่วงพลบค่ำ กบจะกระโดดเข้าไปกินในกะละมังเอง

นำไปวางข้างบ่อ ใส่น้ำให้เต็ม
ใส่อาหาร (ไล่ปลาสับละเอียด)

กะละมังกลม
Ø 60 เซนติเมตร

นำกระเบื้องลอนคู่มาวางไว้

เปิดไฟล่อแมลง

ด้านข้างบ่อดินนำกระเบื้องลอนคู่ มาวางไว้ เพื่อให้ลูกกบหลบซ่อนตัวตาม สัตว์ชาติญาณ แต่ต้องระมัดระวัง อย่าให้ กบอยู่อย่างแออัดเกินไป เพราะกบอาจ จะกินกันเอง และให้เปิดไฟนีออนเพื่อ ล่อแมลงมาเป็นอาหารในช่วงกลางคืน แต่ไม่ควรเปิดทิ้งไว้ทั้งคืนเหมือนบ่อปลา เนื่องจากกบไม่ชอบแสงไฟ ถ้าเปิดไฟ ทิ้งไว้ กบจะไม่ออกมาจากที่หลบมากิน อาหาร ทำให้ตายได้ ควรเปิดไว้ 1 ชั่วโมง ช่วงหัวค่ำที่มีแมลงมากก็พอ

ขยายพันธุ์กบง่าย ๆ ได้ด้วยตัวเอง

เมื่อ “กบ” กลายเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีคนบริโภคกันมากขึ้น การจับกบในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมจึงกลายมาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ เป็นล่ำเป็นสันให้กับผู้เพาะเลี้ยง

ต้นทุนสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการที่ต้องซื้อลูกกบมาเพาะเลี้ยงต่อ ซึ่งถ้าเกษตรกรสามารถขยายพันธุ์กบได้เอง ก็จะช่วยลดต้นทุน ลงไปได้มาก การขยายพันธุ์ลูกกบต้องอาศัยความชำนาญในทุก ขั้นตอน ตั้งแต่การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ การปล่อยกบลงผสมและการวางไข่ การเพาะฟักไข่กบ และการอนุบาลลูกกบออก แต่ก็ไม่ยากเกินไป เพียงแค่หมั่นสังเกตและฝึกฝนเท่านั้น

❶ วิธีทำ

เริ่มจากคัดเลือกพ่อพันธุ์แม่พันธุ์กับน้ำหนักตัว 30-70 กรัม อายุ 12-16 เดือน กบแม่พันธุ์ต้องมีไข่แก่และสมบูรณ์เต็มที่พร้อมผสมพันธุ์ สังเกตได้จากส่วนท้องเป่งนูน อู้อย่างเห็นได้ชัด ด้านข้างลำตัวที่กบตัวผู้เกาะระหว่างผสมพันธุ์จะสากมือกว่าปกติ ในบางตัวที่มีไข่แก่จัดเต็มที่ เมื่อรีดส่วนท้องเบาๆ จะมีเมือกไข่สีขาวดำไหลออกมาให้เห็น ส่วนกบพ่อพันธุ์ ต้องมีน้ำเชื้อและร่างกายที่แข็งแรง บริเวณปากล่างมีสีเหลืองส้มจางๆ ได้ขามีสีเหลือง ลำตัวมีสีอ่อนเห็นได้ชัด หัวแม่มือและเท้าหน้าสากกว่าปกติ

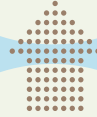
เมื่อเลือกพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ได้แล้ว นำมาปล่อยในบ่อเลี้ยงที่มีระดับน้ำประมาณ 2 นิ้ว ให้กบเลือกคู่ เมื่อกบเลือกคู่แล้วจับไปปล่อยในบ่อผสมพันธุ์และวางไข่ บ่อละ 1-5 คู่ จัดหาหญ้า วัชพืชใส่ให้ทั่ว และใส่น้ำใหม่อีกครั้ง น้ำควรมีอุณหภูมิต่ำหรือเย็น ซึ่งจะช่วยให้ไข่กบแก่จัดในเวลาแค่คืนเดียว ช่วยให้กบแม่พันธุ์ผสมพันธุ์และวางไข่ได้ดียิ่งขึ้น กบจะผสมพันธุ์และวางไข่ในรุ่งเช้า ประมาณ 04.00-05.00 น.

การลอกให้ผสมพันธุ์

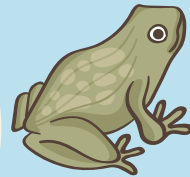
ฉีดน้ำที่พ่นบ่อให้ชุ่ม
ระบายน้ำออก รอให้แห้ง
ล่วงหน้า 2 วัน

เมื่อไข่ผสมกับอสุจิ
น้ำกบออกจากบ่อ
เพิ่มระดับน้ำ และบึ้มลม
พ่นฟองอากาศ
รอไข่ฟักตัว

ฉีดพ่นน้ำช่วงเช้ามิด
ช่วง 04.00-05.00 น.
จากนั้น
รอผสมพันธุ์และวางไข่

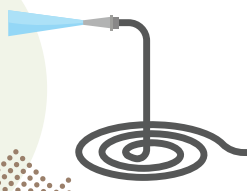

แยกเลี้ยง

นำกบพ่อพันธุ์แม่พันธุ์
แยกเลี้ยงราว 1 เดือน
โดยเลี้ยงบ่อละคู่เท่านั้น

ใส่วิชพีช ฉีดน้ำลงบ่อ
สร้างฝนมเทียม
5-7 วัน
แล้วหยุดฉีดน้ำอีก
5-7 วัน

วันต่อมา
ช่วง 16.00-07.00 น.

ฉีดพ่นน้ำอีกประมาณ
15-20 นาที

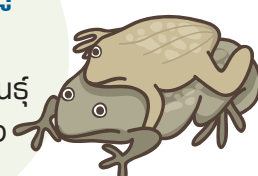
วันต่อมา
ช่วงเที่ยงวันและบ่าย

ฉีดพ่นน้ำอีกประมาณ
ครึ่งละ 30 นาที

เมื่อครบรอบเรียกคู่

นำกบพ่อพันธุ์
ปล่อยลงบ่อกบแม่พันธุ์
ให้กบเลือกคู่กันเอง

การหลอกให้ผสมพันธุ์เมื่อสิ้นสุดฤดูกาลผสมพันธุ์ทำได้ด้วยวิธีฉีดน้ำที่ฝนมเทียม กบให้ชุ่มล่งหน้า 2 วัน ระบายน้ำออก รอให้บ่อแห้ง ใส่วิชพีชให้กบใช้หลบซ่อนตัว และฉีดน้ำลงบ่อเป็นการสร้างฝนมเทียมประมาณ 5-7 วัน หยุดฉีดอีก 5-7 วัน วันต่อมาช่วงเวลาราว 16.00-07.00 น. ฉีดพ่นน้ำอีกประมาณ 15-20 นาที รุ่งขึ้นอีกวันฉีดน้ำเวลาเที่ยงวันและบ่าย ครึ่งละ 30 นาที เมื่อได้ยินเสียงกบร้องหาคู่ในเวลากลางวัน ก็นำกบพ่อพันธุ์มาปล่อยลงบ่อกบแม่พันธุ์ให้กบเลือกคู่กันเอง แล้วนำมาปล่อยลงในบ่อผสมพันธุ์วางไข่ บ่อละคู่เท่านั้น จากนั้นฉีดน้ำในเวลาเช้ามืดราว 04.00-05.00 น. กบก็จะผสมพันธุ์วางไข่ กบพ่อแม่พันธุ์หลังจากแยกเลี้ยงราว 1 เดือน สามารถนำมาผสมพันธุ์วางไข่ได้ใหม่ ปีหนึ่งจะผสมพันธุ์ได้ 6-7 ครั้ง แต่ต้องจับคู่เดิมเสมอด้วย

เมื่อไข่กบที่ผสมกับน้ำสุจิจากน้ำจะฟองตัวเป็นรู้นห่อหุ้มไว้ เมื่อจับกบพ่อแม่พันธุ์ออกจากบ่อแล้วให้เพิ่มระดับน้ำให้สูงขึ้นอีกเล็กน้อย และนำปื้มลมพ่นฟองอากาศใส่ในบ่อพักไข่กบด้วย จะทำให้ไข่ฟักตัวและกลายเป็นลูกอ๊อดได้ราวร้อยละ 80-90

• **บ่อฟักไข่** ทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ใช้ต่างทับทิม ในอัตรา 10 มิลลิกรัม ต่อน้ำ 1 ลิตร หรือยาเหลือง 15 มิลลิกรัม ต่อน้ำ 1 ลิตร รวบรวม 20 นาที แล้วล้างให้สะอาด ก่อนเติมน้ำสูง 3-4 นิ้ว หรืออาจเติมยาปฏิชีวนะกลุ่มเตตราไซคลินไฮโดรคลอไรด์ลงในบ่อเพาะฟักด้วยก็ได้ จากนั้นนำไข่กบที่ผสมแล้วมาเพาะฟักอย่างระมัดระวัง ไข่กบจะแตกไข่และน้ำพร้อมกันใส่ลงในบ่อ อุณหภูมิ น้ำ ประมาณ 21-24 องศาเซลเซียส ไข่กบจะฟักตัวภายใน 1 วัน

“ เพียงเท่านั้น...ผู้เพาะเลี้ยง
ก็สามารถลดค่าใช้จ่าย หรือ
สร้างรายได้เสริมให้ตัวเองได้แล้ว ”